

HÖGSKOLAN
DALARNA

Handläggningsordning för Forskningsetiska nämnden

Beslut: Rektor 2006-11-08

Revidering: 2011-06-20, 2013-12-20

Dnr: DUC 2011/901/10

Gäller fr o m: 2013-12-20

Ersätter: Handläggningsordning för Forskningsetiska nämnden, DUC2011/901/10, 2011-06-20

Relaterade dokument: -

Ansvarig för uppdatering: Ordförande för Forskningsetiska nämnden

Innehållsförteckning

A. Uppgifter för Forskningsetiska nämnden (FEN) inom forskningsetiken	3
B. Uppgifter för Forskningsetiska nämnden inom forskaretiken.....	4
C. FEN:s sammansättning	5
D. Arbetsfördelning	5
E. Beslutsmässighet	5
F. Antal sammanträden	6
G. Nämndens organisation	6
H. Verksamhetsberättelse.....	6
Bil. 1 Arbetsordning för Forskningsetiska nämnden vid Högskolan Dalarna i frågor rörande forskningsetik	7
A. Handläggning av ansökningar	7
B. Övriga ärenden	8
C. Jäv	8
D. Information.....	8

A: Uppgifter för Forskningsetiska nämnden (FEN) inom forskningsetiken¹

Forskningsetiska nämnden är det organ som dels tillser att självständiga arbeten på grund- och avancerad nivå bedrivs under etiskt godtagbara former, dels bedömer forskningsprojekt som faller utanför etikprövningslagen, men som är i behov av en etisk bedömning. Nämndens uppgift är vidare att informera och fortbilda anställda inom utbildningen vid Högskolan Dalarna om forskningsetiska frågeställningar med relevans för Högskolans forsknings- och utbildningsverksamhet. I nämndens uppgifter ingår även att följa den nationella utvecklingen inom området, samt att öka inslaget av och kunskap om forskningsetik i högskoleutbildningen genom att ta initiativ till och hjälpa till med utbildning i forskningsetik.

1. Forskningsetiska nämndens vid Högskolan Dalarna uppgift inom forskningsetiken är att

- bedöma självständiga arbeten på grund- och avancerad nivå som handledare och/eller student bedömer som etiskt problematiska, och som kommer till nämndens kännedom via forskningsetisk ansökan,
- bedöma forskningsprojekt som faller utanför *Lag om etikprövning av forskning som avser människor*, men som är i behov av en etisk bedömning och som kommer till nämndens kännedom via forskningsetisk ansökan,
- se till att självständiga arbeten på grund- och avancerad nivå sker i enlighet med de fyra grundläggande forskningsetiska principerna; *autonomiprincipen*, *godhetsprincipen*, *principen att inte skada* och *rättvis principen* samt de tillhörande forskningsetiska kraven *informationskravet*, *samttyckeskravet*, *kravet på konfidentiellitet* och *nyttjandekravet*,
- öka inslaget av och kunskap om forskningsetik i högskoleutbildningen genom att ta initiativ till forskningsetiska seminarier och föreläsningar,
- följa den nationella utvecklingen inom området,
- informera och fortbilda anställda inom utbildningen på grund- och avancerad nivå vid Högskolan Dalarna i forskningsetiska frågor,
- föreslå riktlinjer samt annat material som ska användas i Högskolans utbildning på grund- och avancerad nivå,
- fungera som en remissinstans för sådana ärenden, som kan uppkomma med anledning av att en studerande vid Högskolan Dalarna brister i etiskt omdöme i sitt genomförande av ett självständiga arbeten på grund- eller avancerad nivå.
- fungera som rådgivande instans beträffande forskningsliknande inslag i övrig utbildning på grund och avancerad nivå som lärare eller student bedömer som etiskt problematiska.

¹ Forskningsetik ”rör frågor om hur man i forskningen tar hänsyn till och skyddar olika deltagare, informanter, försökspersoner och andra som berörs av forskningen.” Se s. 19 i Gustafsson, Bengt – Hermerén, Göran – Petersson, Bo (2005), *Vad är god forskningssetik?* (Vetenskapsrådets rapportserie, Nr. 1). Stockholm.

2. FEN:s ansvarsområde innefattar självständiga arbeten på grund- och avancerad nivå som bedrivs inom Högskolan Dalarna.

3. Som grund för sina bedömningar ska FEN utgå från den etikprövningslagstiftning av forskning som gäller människor.

4. FEN arbetar i dessa frågor i enlighet med dokumentet ”Arbetsordning för Forskningsetiska nämnden vid Högskolan Dalarna i frågor rörande forskningsetik”. Se bil. 1.

B. Uppgifter för Forskningsetiska nämnden inom forskaretiken²

FEN är det organ som handlägger inkomna anmälningar om vetenskaplig oredlighet³ samt genomför förberedande undersökningar för att utröna huruvida en anklagelse, eller ett till synes varande fall av vetenskaplig oredlighet föranleder en fullständig utredning. Nämndens uppgift är vidare att förebygga och motverka vetenskaplig oredlighet genom informations- och seminarieverksamhet.

1. Forskningsetiska nämndens vid Högskolan Dalarna uppgift inom forskaretiken är att

- handlägga inkomna anmälningar om vetenskaplig oredlighet⁴ samt genomföra förberedande undersökningar
- förebygga och motverka vetenskaplig oredlighet genom informations- och seminarieverksamhet
- fastställa forskarettiska principer och krav som ska vara gällande vid Högskolan
- följa den nationella utvecklingen inom området
- föreslå riktlinjer och annat material som ska användas vid Högskolan och som berör forskarettik
- kontinuerligt överväga om det finns särskilda aspekter som bör beaktas när det gäller arkivbildningen i forskningsverksamheten

2. FEN:s ansvarsområde innefattar forskningsprojekt som bedrivs av personal som är anställda vid Högskolan Dalarna.

3. FEN arbetar i dessa frågor i enlighet med dokumentet ”Handlägningsordning för hantering av vetenskaplig oredlighet vid Högskolan Dalarna”.

² Forskarettik rör ”forskarens relation till själva forskningsuppgiften och forskningsuppdraget”. ... Se s. 19 i Gustafsson, Bengt – Hermerén, Göran – Petersson, Bo (2005), *Vad är god forskningssetik?* (Vetenskapsrådets rapportserie, Nr. 1). Stockholm.

³ Med *vetenskaplig oredlighet* menas att en forskare ”avsiktligt och på ett vilseledande sätt gör avsteg från de vetenskapliga kraven eller medvetet bryter mot allmänt accepterade etiska normer. ... i samband med ansökan om forskningsanslag, vid forskningens genomförande eller vid rapportering av forskningsresultat”. Se s. 48 och s. 105 i *God setik i forskningen* (SOU 1999:4). Stockholm.

⁴ Med *vetenskaplig oredlighet* menas här att en forskare ”avsiktligt och på ett vilseledande sätt gör avsteg från de vetenskapliga kraven eller medvetet bryter mot allmänt accepterade” ”etiska normer i samband med ansökan om forskningsanslag, vid forskningens genomförande eller vid rapportering av forskningsresultat”. Se s. 48 och s. 105 i *God setik i forskningen* (SOU 1999:4). Stockholm.

C. FEN:s sammansättning

FEN består av fem ledamöter med personliga suppleanter. Därav är en ledamot och en suppleant studeranderepresentanter.

De vetenskapliga ledamöterna och suppleanterna, som ska vara disputerade, utses för tre år i taget av Högskolans rektor på förslag från akademicheferna.

Akademicheferna ska föreslå en ledamot och en suppleant från vardera kompetensområden: etik, humaniora/samhällsvetenskap, naturvetenskap/teknik och vårdvetenskap/medicinsk vetenskap.

Studeranderepresentanter utses av Dalarnas studentkår

Ordförande utses av rektor bland ordinarie ledamöter på nämndens förslag med en mandat-tid på tre år alternativt till den valde ledamotens mandattid går ut.

Nämndens sekreterare tillsätts av rektor.

Nämnden kan, om så anses erforderligt, adjungera till sig externa experter.

I nämnden ska såväl etisk kompetens som ämneskompetens med brett forskningsetiskt kun-nande vara representerad. Vidare ska följande kompetensområden vid Högskolan Dalarna vara representerade i nämnden: etik, vårdvetenskap/medicinsk vetenskap, naturveten-skap/teknik, humaniora/samhällsvetenskap.

D. Arbetsfördelning

Nämndens arbete leds av en ordförande. I ordförandes arbete ingår att förbereda inkomna ansökningar och anmälningar tillsammans med sekreterare, handlägga ordförandeärenden samt att erbjuda forskningsetisk rådgivning respektive rådgivning och assistans i frågor som berör vetenskaplig oredlighet. Ordförande är vidare skyldig att årligen upprätta en verksamhetsberättelse, handha ekonomi- och budgetfrågor, bedriva informations- och seminarie-verksamhet i frågor som berör forskningsetik och forskareetik samt att utarbeta och föreslå policydokument samt annat material som ska användas vid Högskolan och som berör forsk-ningsetik och forskareetik. Vidare åligger det ordförande att följa den nationella utvecklingen inom området.

Sekreterare förbereder, tillsammans med ordförande, inkomna handlingar och anmälningar, ombesörjer utskick av kallelser till sammanträden, utskick av ansökningar och anmälningar till ledamöter och suppleanter samt utskick av nämndens beslut. Vidare för sekreteraren pro-tokoll vid varje sammanträde samt tillser att nämndens handlingar diarieförs och arkiveras.

E. Beslutsmässighet

Nämnden är beslutsmässig när fyra av nämndens ledamöter, däribland en studeranderepre-sentant, är närvarande. Nämnden eftersträvar enighet i beslut.

F. Antal sammanträden

FEN sammanträder åtta gånger om året, i regel fyra gånger per termin. Vid behov kan dock extra möten förekomma. Till sammanträdesprotokollet och till besluten bifogas närvarolista.

G. Nämndens organisation

FEN är organisatoriskt underställt rektor, för vilka nämnden årligen presenterar en verksamhetsberättelse.

H. Verksamhetsberättelse

FEN är skyldig att årligen presentera en verksamhetsberättelse. Verksamhetsberättelsen ska innehålla följande; ledamotsförteckning, antalet sammanträden, antalet ansökningar och anmälningar som behandlats, redogörelse över fattade beslut och viktigare principiella ställningstaganden samt redogörelse över de insatser som gjorts för att öka inslaget av och kunskap om forskningsetik respektive forskareetik.

Bil. 1 Arbetsordning för Forskningsetiska nämnden vid Högskolan Dalarna i frågor rörande forskningsetik

A. Handläggning av ansökningar

1. Kompletta ansökningar måste inkomma senast en vecka före sammanträdet. Sent inkomna ansökningar behandlas normalt ej förrän vid kommande sammanträde. PM med uppgifter om antal kopior, sammanträdestider m.m. skickas ut i början av varje termin till samtliga ämnesansvariga vid Högskolan Dalarna. Uppgifterna publiceras även på Högskolans hemsida.
2. Inkomna ansökningar förbereds av ordföranden tillsammans med sekreteraren. I de fall ofullständiga handlingar inkommit begärs kompletterande uppgifter.
3. När ansökningstiden gått ut, utser sekreteraren i samråd med ordföranden, föredraganden till varje ärende och skickar sedan en fullständig omgång handlingar i ärendet till samtliga ledamöter.
4. Sekreteraren tillser att inkomna ansökningar diarieförs.
5. Sekreteraren skriver ut kallelse till mötet med förslag till dagordning och skickar ut detta tillsammans med ansökningarna senast en vecka före sammanträdet.
6. Nämndledamot som inte kan närvara vid mötet kan före utsatt sammanträdesdatum inkomma med skriftligt utlåtande till ordföranden. Detta utlåtande tillställs alla ledamöter i FEN. En vid sammanträdet frånvarande ledamots synpunkter vägs in i nämndens samlade beslut.
7. Det åligger ordinarie ledamot, som inte kan närvara vid mötet, att kalla in sin personliga suppleant. Om suppleant inte kan närvara meddelas detta till nämndens sekreterare.
8. Under sammanträdet för sekreteraren protokoll. I protokollet ska klart framgå vilka projekt som granskats och vilka förbehåll som nämnden har beslutat för varje ansökan. Det ska även framgå i protokollet vilka övriga beslut nämnden har fattat.
9. Efter sammanträdet skriver sekreteraren ut protokollet. Detta skrivs sedan under av ordföranden och, där ordföranden är jävig, av tf ordföranden som utsetts under mötet.
10. Protokollsändringar eller tillägg får ske efter att de anmälts till och godkänts av nämnden.
11. Protokollen ska efter det att de har godkänts på ett sammanträde läggas ut på Högskolan Dalarnas hemsida.
12. Besluten diarieförs samt skickas ut till de sökande vilket tillses av ordföranden. För vissa ärenden återstår kompletteringar som måste skickas in före slutligt godkännan-

de. Ibland begärs en ny ansökan som ånyo behandlas på sammanträde av nämnden. I de fall ärendet efter att ha behandlats två gånger på sammanträde fortfarande inte är godkänt, inbjuds sökanden till ett möte för att presentera projektet och svara på frågor.

13. För de ärenden som fodrar kompletteringar fattar ordföranden beslut samt tillser att beslutet skickas ut till sökande.
14. Samtliga inkomna kompletteringar samt ordförandebeslut som skickas ut till de sökande diarieförs.
15. Nämnden kan, om så bedöms behövt, bjuda in sökanden inkl. handledare till sammanträdet för klargörande och diskussion.
16. Nämnden har inte en övervakande uppgift men kan begära rapportering av studiens utfall, t.ex. i de fall komplicerade och principiellt viktiga problemställningar har förelegat.
17. En ansökan som godkänts av nämnden upphör att gälla om inte arbetet har börjat utföras senast två år efter det att nämnden fattat sitt beslut.

B. Övriga ärenden

FEN har inte en övervakande uppgift men fungerar som en förberedande instans i de fall då en person vänder sig till Högskolan med påpekanden om att en studerande vid Högskolan Dalarna brister i etiskt omdöme i sitt genomförande av ett självständigt arbete på grund- eller avancerad nivå. I dessa fall begärs projektbeskrivning samt annat material in från den studerande. Om så bedöms behövt inbjuds handledaren och studenten ifråga till ett möte för att presentera projektet och svara på frågor. Efter det att nämnden diskuterat ärendet avges ett utlåtande som tillställs rektor.

C. Jäv

Den som är sökande eller har skrivit på som handledare i en studie kan inte delta i beslutet. Om ordföranden är jävig tar tf ordföranden, som utsetts under mötet, över denna punkt. Det åligger ledamöter och suppleanter att självmant anmäla när jäv föreligger. I övrigt hänvisas till jävsreglerna i förvaltningslagen, 11 § och 12 §.

D. Information

Nämndens planerade sammanträdestider och sista inlämningsdag för ansökan ska anges på Högskolans hemsida. Dessa uppgifter ska vidare skickas ut i början av varje termin till samtliga ämnesansvariga vid Högskolan Dalarna.

Sökanden ska kunna hämta ansökningshandlingar och anvisningar för forskningsetisk prövning från Högskolans hemsida.

Ämnesansvariga samt handledare ska kontinuerligt informeras om gällande forskningsetiska principer och regler. De ska vidare informeras om det material om forskningsetik som ska användas i Högskolans utbildningen på grund- och avancerad nivå, särskilt då sådant uppdaterats.